

PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN
WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok III

Warszawa, poniedziałek 7 maja 1928 r.

Nr. 5 (104)

TREŚĆ: Sprawy polskie: Polska a Niemcy. — Polska a Z. S. R. R. — Sytuacja polityczna w Polsce. — Zagadnienia ogólne: Sytuacja polityczna na Litwie. — Pakt o wyłączenie wojny. — Polityka zagraniczna Włoch. — Przesunięcia w dyplomacji Watykanu. — Bliski Wschód. **Notatki i informacje:** Różne. — Artykuły nieuwzględnione.

W DODATKU: Przegląd prasy Z. S. R. R. i emigracji rosyjskiej.

SPRAWY POLSKIE.

POLSKA A NIEMCY.

The Manchester Guardian 2.V. Kor z Berlina pisze, że rząd pruski, działając z własnej inicjatywy, wydał pewnego rodzaju statut wolności dla mniejszości polskiej. Nie dotyczy to Polaków z Górnego Śląska, których statut jest określony przez międzynarodowe umowy, natomiast Polacy z Prus Zachodnich oraz z okręgu Ruhr skorzystają z tej inicjatywy. Podstawą statutu jest przyznanie prawa wyboru obywatelowi co do tego, czy chce należeć do mniejszości narodowej. Władze nie mają nic do powiedzenia w tej sprawie. Zasada ta jest zgodna z ostatnim orzeczeniem Trybunału Haskiego. Pruski statut przewiduje ustanowienie szkół państwowych dla mniejszości polskiej tam, gdzie będzie dostateczna ilość dzieci. Żadne szczegóły nie są ogłoszone co do liczby szkół polskich, tak, że narazie rząd pruski wykazał tylko dobre intencje.

Germania 4.V. Dr. H. Kirchhoff omawia prawa mniejszości narodowych w Prusach i zaznacza, że decyzja rządu pruskiego co do uregulowania praw mniejszości wyjdzie na dobre przede wszystkim Polakom. Przykład, jaki daje pod tym względem rząd pruski innym krajom, nie przejdzie bez wrażenia w tych państwach, które jeszcze ociągają się z dobrowolnym uregulowaniem praw mniejszości narodowych.

Journal des Debats 3.V. Kor. z Genewy podaje przebieg sprawy szkół dla mniejszości niemieckich na G. Śląsku, rozpatrywanej przez Trybunał Haski. Wyrok tego Trybunału — wdg. dziennika — przeciwstawia się tezie niemieckiej oraz stanowisku Calondera.

POLSKA A Z. S. R. R.

Berliner Tageblatt 6.V. Koresp. z Moskwy pisze, że w tamtejszych kołach wskazują na fakt, iż Wojciechowski był zamieszany w zamach Kowery

na posła Wojkowa, co stwierdziły polskie władze, które przyrzekły poczynić przeciwko niemu odpowiednie kroki. Należy oczekiwać — pisze kor. — że rząd sowiecki będzie obecnie stanowczo domagał się unieszkodliwienia wszelkich „białych“ żywołów w Polsce.

Vossische Ztg. 6.V. Koresp. z Warszawy pisze, że zamach na radcę Lizarewa wywołał wielkie poruszenie w tutejszych kołach dyplomatycznych.

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

Berliner Tgbt. 5.V pisze, że redakcja otrzymała protest, podpisany przez koła inteligencji białoruskiej oraz pewnych lewicowych polityków niemieckich przeciwko polityce kolonizacyjnej polskiej na Białorusi. Protest oskarża Polskę o gwałty, dokonywane rzekomo na ludności białoruskiej, o wydawanie zakazów używania języka białoruskiego, następnie o torturowanie i bicie więzionych. Redakcja zaznacza, że protest ten ogłasza, jako przyczynek dla oceny mniejszościowej polityki Polski, która nie zna dość ostrych słów, ilekroć uważa, że mniejszości polskiej zagranicą dzieje się krzywda.

Prager Tsgztg. 5.V. Kor. z Warszawy pisze, że spóźniona akcja Polski w sprawie zajęć między socjalistami a komunistami w Warszawie zwróciła się przeciwko ludności żydowskiej. Policja w żydowskiej części miasta zaaresztowała szereg robotników i pobiła ich, wskutek czego wykazy rannych i aresztowanych zapełniły się w przeważnej części nazwiskami żydowskimi, co wcale nie zgadza się ze składem pochodów demonstracyjnych. Prasa prawicowa korzystała z zachowania się policji dla podniecania antyżydowskich nastrojów.

Dzienniki francuskie z dn. 3.V zamieszczają komunikaty Aj. Havas'a o incydentach w dniu 1 maja w Warszawie i o aresztowaniu 70 przywódców komunistycznych we Lwowie.

ZAGADNIENIA OGÓLNE.

SYTUACJA POLITYCZNA NA LITWIE.

Lietuvos Aidas 4.V, nawiązując do wręczenia listów uwierzytelniających prezydentowi litewskiemu Smetonie przez ministra pełnomocnego Anglii p. Addisona, akredytowanego przy rządzie litewskim, pisze, m. in.: „Stosunki litewsko-angielskie od pierwszych dni niepodległości państwa litewskiego rozwijały się pomyślnie. Anglja pierwsza przyznała niepodległość Litwy; wsparła ona Litwę materiałem wojennym podczas walk jej z Bermontem; potępiła ona ostro Polaków za zagarnięcie Wilna, i obecnie wiele jeszcze osób ze społeczeństwa angielskiego potępia politykę polską za gwałt, którego ta dopuściła się wobec Litwy. Anglicy odczuwają, że prawda i prawo w kwestji wileńskiej są po stronie litewskiej.

Dziennik omawia pokrótce historję rozwoju ekonomicznego Imperjum Brytyjskiego, przyczem podkreśla, że Litwa powinna zwiększyć swój eksport (wędliny, masło, jaja) do Anglii. „Litwa — pisze dziennik — kupuje w Anglii: manufakturę, maszyny, materiał kolejowy oraz rozmaite przyrządy użytku codziennego i rolnicze, — ma przeto prawo oczekiwać, że Anglja będzie również kupować litewskie produkty żywnościowe i że swoim kapitałem przyczyni się do podniesienia litewskiej gospodarki rolnej“.

W końcu dziennik zaznacza, że powyższe da się osiągnąć przez ściślejsze zbliżenie sfer handlowych Litwy z angielskimi oraz przez podwyższenie gatunku wytworów litewskich.

Musu Vilniaus Žinios 4.V (Kowno), nawiązując do święta narodowego Litwy, obchodzonego dn. 15 maja, podkreśla, że rząd litewski dla złagodzenia obostrzonej walki pomiędzy nim a opozycją, powinien zastosować szeroką amnestję polityczną.

„Z drugiej znowu strony — pisze dziennik — jest jasne, że narodowcy już tak daleko zaszli po zkreślonej górze drodze, iż dzisiaj o jakiegokolwiek politycznej jedności trudno mówić. Jedna i druga strona dążą do krańcowo rozbieżnych rzeczy, nawet w zasadniczych zagadnieniach ustroju państwowego. Pogodzić te przeciwieństwa i osiągnąć kompromis drogą jedności w warunkach obecnych nie da się. Można je tylko złagodzić“.

Rytas 3.V donosi, że na święto narodowe Litwy, które się odbędzie, dn. 15.V, przybędzie z Rygi minister spraw zagranicznych Łotwy p. Bałodis.

Rytas 3.V donosi o przybyciu do Kłajpedy wycieczki Litwinów amerykańskich.

Lietuvos Aidas 4.V donosi, że dnia 5.V odbędzie się w Kłajpedzie chrzest pierwszego okrętu handlowego „Lydys“, który dnia tegoż odpłynie z transportem jaj i drzewa do Szczecina.

PAKT O WYŁĄCZENIE WOJNY.

The Daily Telegraph 4.V w art. wstępn. omawiając propozycję rządu brytyjskiego w kwestji zwołania konferencji prawniczej, pisze, że jest to jeszcze jeden poważny krok, poczyniony przez rząd brytyjski w kierunku urzeczywistnienia ideału trwałego pokoju. Uzgodnienie stanowiska Ameryki ze stanowiskiem narodów europejskich jest nowym czynnikiem w międzynarodowej polityce.

Prawnicy mają do zbadania wiele problemów, które mogą być wyjaśnione jedynie w sposób obecnie przez W. Brytanję zaproponowany.

The Daily Telegraph 3.V. Kor. dypl. pisze, iż szybka odpowiedź rządu niemieckiego na propozycję Kellogg'a, przyczyni się do przyspieszenia rozpatrzenia propozycji i przez inne rządy. Możliwe, że — następna z kolei — udzieli odpowiedzi W. Brytanja. Rozmowy pomiędzy rządem Imperjalnym, a rządami Dominjów nie okażą się tak trudne, jak początkowo przypuszczano. Dominja wolne są od wszelkich zobowiązań militarnych, muszą one jedynie brać pod uwagę zobowiązania, wynikające z Paktu Ligi, a te — zdaniem ich — nie nakładają zobowiązań militarnych na członków Ligi.

Jedyna mała trudność na drodze do zaakceptowania bez zastrzeżeń projektu Kellogg'a przez Imperjum, leży w pewnych zobowiązaniach, zaciągniętych tylko przez W. Brytanję, jako gwaranta Paktu Locarneńskiego. Ostatnie oświadczenie Kellogg'a stwarza możliwość usunięcia tej trudności.

The Daily Telegraph 2.V. Kory dypl. pisze, że odpowiedź niemiecka wywołała duże zadowolenie w Waszyngtonie. Rząd niemiecki w sposób b. taktowny i spokojny — po grzecznej wzmiance o francuskich kontrpropozycjach oraz po wyrażeniu platonicznego komplementu Briandowi — jako inicjatorowi paktu, wyłączającego wojnę — wyraża w sposób spokojny swój punkt widzenia, zgodny ze stanowiskiem Stanów Zjednoczonych, przyczem nie porusza zupełnie francuskiego punktu widzenia.

The Times 2.V w art. wst., omawiając odpowiedź Niemiec, pisze, że dwie rzeczy zasługują na uznanie bez zastrzeżeń, a to ton odpowiedzi oraz fakt, że przyczyni się ona do pogłębienia zainteresowań w tej ważnej sprawie. Autor wyraża żal, iż Stresemann nie uznał za możliwe porozumieć się z kolegami Lokarneńskimi przed wysłaniem odpowiedzi. Zdanie Francji będzie poważnym czynnikiem w tych dyskusjach pokojowych; dobrze się stało, iż Chamberlain dał temu wyraz w swej mowie w Birmingham, chociaż sposób tego oświadczenia wywołał pewne nieporozumienie. Autor przypuszcza, że Chamberlain ponownie będzie musiał działać w roli pośrednika, do czego uczynił on aluzję w swej mowie. W zakończeniu autor pisze, że rząd brytyjski powinien poprzeć inicjatywę Stanów Zjednoczonych, tembardziej, iż po raz pierwszy od wielu lat rozpoczynają one międzynarodowe rokowania.

L'Echo de Paris 2.V. Pertinax sądzi, iż zarówno oświadczenia Kellogg'a, jak i odpowiedź niemiecka — wbrew złośliwym przypuszczeniom niektórych dzienników — nie stawiają bynajmniej rządu francuskiego w sytuacji bez wyjścia. Przeciwnie, dają one pole do dyskusji. Zdaniem autora, słuszną jest opinja „New York Times“, który stwierdza, że Kellogg nie będzie się mógł zapewne uchylić od formalnego zakomunikowania swoich opinji w nocy do zainteresowanych rządów.

Le Journal 30.IV. Saint-Brice pisze, że w re-

kach Anglii spoczywają dalsze losy narodów; od jej ustosunkowania się zależy, aby Francja nie została osamotniona w swojej akcji. Mowa Chamberlaina w Birmingham jest wyrazem zakłopotania dyplomacji brytyjskiej. Szef Foreign Office jest wprawdzie gorącym przyjacielem Francji, jednakże chciałby on również bronić stanowiska Ameryki. Można to życzenie Anglii zrozumieć, a nawet podzielać, jednakże pod warunkiem, aby fundamentalna zasada obrony indywidualnej i kolektywnej została utrzymana.

Le Petit Parisien 3.V donosi w korespondencji z New Yorku, że dzienniki amerykańskie, publikując in extenso tekst noty niemieckiej w sprawie paktu wielustronnego, wstrzymały się całkowicie od wszelkich komentarzy. Koła rządowe dają jednak wyraz żywemu zadowoleniu z pośpiechu Stresemanna i z treści odpowiedzi niemieckiej, która — jak to zaznaczają — jest prawie identyczna z ostatnimi oświadczeniami Kellogga.

Krótkie oświadczenie Chamberlaina zostało również przyjęte życzliwie w Waszyngtonie, jako dowód tego, iż W. Brytania, po porozumieniu się z dominjami, będzie zapewne mogła przyłączyć się do formuły Kellogga. Koła amerykańskie zdają sobie jednak sprawę z tego, że oświadczenia Chamberlaina zostały jednak wypowiedziane z pewną rezerwą, i nie stanowią jeszcze bezwzględnej aprobaty poglądów amerykańskich.

Tägliche Rundschau 5.V. pisze: „Daily Telegraph“ uprzedza wypadki, pisząc, iż Niemcy zgadzają się na powołanie konferencji prawniczej w sprawie projektu Kellogga. Przedewszystkiem Niemcy dały odpowiedź na projekt paktu, która obejmuje jasną i jednomyślną zgodę. Niemiecka odpowiedź nie potrzebuje dopełnienia w formie konferencji prawniczej. Chodzi więc o to, jaką odpowiedź dadzą inne państwa na projekt amerykański. „Z naszego punktu widzenia — pisze dziennik — dotychczas bynajmniej nie ma żadnej potrzeby tworzenia konferencji prawniczej; jest to sprawą zupełnie jeszcze otwartą, czy proponowane przez „Daily Telegraph“ postępowanie znajdzie zastosowanie“.

Vossische Ztg. 5.V przedstawia historję pomysłu konfer. prawniczej i pisze, że rząd niemiecki ze zrozumieniem odniósł się do tych pomysłów, lecz ze względów zasadniczych nie mógł zwlekać z odpowiedzią na projekt Kellogga, aż prawnicy zakończą obrady. Dziennik podkreśla, że należy zawsze na to wskazywać, że Niemcy w odpowiedzi na projekt powodują się innymi przesłankami, niż n. p. Francja, ponieważ rząd niemiecki nie jest skrępowany przymierzami wojskowymi. Niezależnie zaś od oświadczenia, się całkowitego za paktem potępiającym wojnę, może odbyć się gruntowne badanie prawnicze i konferencja Ministrów celem jego zbadania.

Rząd niemiecki jest zdania, że przy rozpatrywaniu projektu należy starannie uwzględnić i rozpatrzyć zobowiązania odnośnych państw.

Germania 4.V pisze, że nie wiadomo, czy Niemcy mogą się spodziewać od konferencji prawniczej wielkich korzyści w kierunku urzeczywistnienia paktu przeciw wojnie, lecz niewątpliwie wypowiedziałyby się ona za zastosowaniem klauzul francuskich. Niemcy

przedewszystkiem poczekają, aż inne państwa dadzą odpowiedź na projekt Kellogga i aż się wyjaśni, czy możnaby było na takiej konferencji dojść do uzgodnienia wspólnej formuły.

POLITYKA ZAGRANICZNA WŁOCH.

The Daily Telegraph 4.V. Kor. z Konstantynopola cytuje dzienniki „Ikdam“ i „Wakit“, według których rokowania pomiędzy Tewfik Ruzdi i ambasadorem włoskim zakończyły się całkowitem porozumieniem co do zawarcia traktatu bezpieczeństwa i nieagresji. Prawdopodobnie zostanie również zawarty traktat handlowy z Włochami.

Corriere della Sera 29.IV pisze o powrocie ambasadora włoskiego do Angory. Rozmowy w Angorze — według prasy tureckiej — śledzone są zagranicą z pewnym niepokojem, podczas gdy w rzeczywistości są tylko dalszym ciągiem spotkań w Medjolanie i w Genewie, i logicznym rozwinięciem polityki pokojowej Włoch i Turcji.

Turecki dziennik „*La République*“ pisze, że spotkanie w Medjolanie było konieczne, gdyż pewnym czynnikiem zależało na tem, aby zakłócać stosunki włosko-tureckie. Obecnie „Il Duce“ zapewnił Tewfika o swych dobrych zamiarach, czem dowiódł nie tylko swej miłości pokoju, ale i swych zalet, jako męża stanu. W kołach tureckich panuje radość z powodu przyjaźni obu państw.

Gezette de Lausanne 1.V pisze: urprejmość rządu faszystowskiego wobec Węgier ma powody polityczne. W. Brytania i Włochy wzięły Węgrów pod swą opiekę i przyrzekły im poprawę granic. Ale rząd faszystowski zadziwia tem, że chce wynagrodzić krzywdy Węgier, a sam powtarza, że nie odda ani piędzi ziemi nad Górną Adygą... Rewizja traktatu w Trianon pociągnie rewizję traktatu w Saint Germain. To jest nieuniknione.

Der Tag 29.IV podaje wywiad swego korespondenta z Mussolinim, któremu przypisuje wielkie znaczenie. Rozmowa bowiem, swobodnie prowadzona, przybrała wprost dramatyczny charakter, gdy dotknięto drażliwych punktów polityki zagranicznej. Koresp. zaznacza, że nie może wszystkich szczegółów rozmowy ogłosić, ale musi podkreślić, że Mussolini jest zdumiewająco dokładnie zorientowany w polityce zagranicznej państw sąsiednich a szczególnie Niemiec, a o jej oddziaływaniach sądzi z taką jasnością, że należałoby jej życzyć niejednemu mężowi stanu.

Mussolini zaznaczył, że Niemcy posiadają miliony swoich rodaków w innych krajach, a ciągle tylko mówią o tych 200 tysiącach w Południowym Tyrolu.

Bismarek zawsze uprawiał politykę realną i gdyby żył dzisiaj, nie wysuwałby na czoło polityki uczuć. Innych różnic niema między Niemcami a Włochami.

PRZESUNIĘCIA W DYPLOMACJI WATYKANU.

La Tribuna 25.IV donosi o bliskich przesunięciach dyplomatycznych w Watykanie. Z rozmaitych względów nuncjusze apostolscy w Paryżu, Berlinie, i Lizbonie zostaną przeniesieni. Mgr. Borgomini ma się udać do Paryża; Pizzardo — do Berlina, a Caccia Dominioni — do Lizbony.

Il Giornale d'Italia 29.IV donosi, że po zawarciu, niedawno temu, konkordatu pomiędzy Stolicą Apostolską a Litwą, ta ostatnia wyraziła życzenie posiadanie w Kownie stałego przedstawiciela Watykanu. Skutkiem tego zdecydowano ostatecznie utworzenie internuncjatury, a na stanowisko przedstawiciela papieskiego mianowany został mgr. Riccardo Bartoloni. Jakkolwiek młody — (ma około czterdziestu lat) — pełnił on już poważne funkcje dyplomatyczne.

The Daily Telegraph 26.IV. Kor. dypl. pisze, że w kołach dyplomatycznych krążą pogłoski, iż Monsignor Pacelli — nuncjusz papieski w Berlinie, w niedługim czasie zostanie podniesiony do godności kardynała, tak samo jak nuncjusz papieski w Madrycie — Monsignor Tedeschini. Autor pisze, że Monsignor Pacelli ma duże wpływy w rządzie niemieckim i bawarskim i odegrał potężną, chociaż dyskretną rolę w regulowaniu wielu powojennych międzynarodowych kryzysów.

BLISKI WSCHÓD

The Daily Herald 3.V informuje o zwycięstwie nacjonalistów syryjskich w wyborach powszechnych.

NOTATKI I INFORMACJE.

RÓŻNE.

The Daily News 27.IV pisze, że na konferencji w Izbie Gmin pomiędzy Lloyd George'm, Sir John Simon'em i Sir Hobhouse została wyłoniona komisja z Sir Hobhouse, jako przewodniczącym, dla opracowania szczegółów międzynarodowej konferencji liberalnych i radykalnych stronnictw Europy, która ma się odbyć w Londynie 5, 6 i 7 lipca. Spodziewane jest, że na tej konferencji złożone będą poważne oświadczenia w kwestjach polityki międzynarodowej przez brytyjskich, francuskich i niemieckich polityków.

The Daily Telegraph 30.IV. Urzędowe sprawozdanie za rok 1927 — 28, wydane w Kalkucie i dotyczące handlu herbatą stwierdza fakt wejścia Rosji na rynek Indji. Eksport do Rosji herbaty w tym roku był dużo większy, niż we wszystkich poprzednich latach od czasu rewolucji.

Il Popolo d'Italia 2.V donosi o rozszerzeniu na wielką skalę sieci konsularnej Włoch w Azji, Afryce i obu Amerykach.

ARTYKUŁY NIEUWZGLĘDNIONE.

L'Humanité, 30.IV. Joubert: „La guerre s'élargit au Maroc“.

Journal des Debats, 30.IV. Gauvain: „Les projets de pacte“ contre la guerre et la réponse allemande“.

Le Quotidien, 28.IV. Vivier: „On redoute à Belgrad que Mussolini ne proclame son protectorat sur l'Albanie“.

Le Temps, 29.IV. Art. wst. „L'Allemagne et le projet de pacte“.

*

Vossische Ztg. 3.V. Dr. gr. A. Montgelas — Beim Duce. *Germania*, 30.IV. Poincaré hat das Wort. — 1.V. Ober-

Wielu kandydatów rządowych popieranym przez francuskie władze mandatowe przypadło.

The Times 3.V w kor. z Rygi informuje, że władze sowieckie zamierzają ustanowić regularną komunikację z portami w Zatoce Perskiej. Eksportowe organizacje w Odesie przygotowują pierwszy ładunek, który głównie składa się z wyborów włókienniczych, nici i mydła.

The Daily Mail 30.IV. Kor. z Bagdadu cytuje „*Baghdad Times*“, który pisze, że rząd perski zamierza przesłać Lidze Nar. protest przeciwko art. 6 Traktatu pomiędzy W. Brytanią i Hedżasem. Zgodnie z postanowieniami tego art. — król Hedżasu zobowiązuje się utrzymać przyjazne i pokojowe stosunki z wyspami Bahrein. Persja uważa, że art. 6 Traktatu jest zamachem na jej suwerenność, ponieważ oddaje Szeika Bahrein pod protekcję W. Brytanji.

The Daily Telegraph 28.IV. Kor. dypl., omawiając notę rządu perskiego, przesłaną przedstawicielom państwa kapitulacyjnym w kwestji przyszłej sytuacji prawnej cudzoziemców, pisze, że w praktyce rząd perski odmawia wszystkich przywilejów, które posiadali cudzoziemcy dotychczas.

schlesische Wirtschaftsfragen.

Berliner Tageblatt. 1.V. T. W. — Die Antwort Deutschlands (propozycja Kelloga). — 2.V. Dr. T. Sternberg. — Japan und Amanullah.

La Tribuna. 1.V. „La rivoluzione“ (o zasługach faszyzmu dla klasy robotniczej).

Il Popolo d'Italia, 1.V. Depesza z Warszawy z przedrukiem artykułu L. Chrzanowskiego o faszyźmie.

Il Giornale d'Italia. 1.V. „L'Ordine confermato“ (O wyborach we Francji, które określa jako trjumpf idei ładu).

Il Giornale d'Italia, 2.V. Il conflitto anglo - egiziano (Kor. z Kairu).

*

L'Indépendance Belge, 1.V. Une phase critique des relations anglo-egyptiennes. — La Politique extérieure de la Turquie.

L'Indépendance Belge, 2.V. „L'inquietant programme du parti de Mr. Stresemann. (wybory w Niemczech). — O przyjęciu w poselstwie polskiem w Brukseli.

Gazette de Lausanne, 28.V. „Activité bolcheviste“.

*

Journal de Genève, 30.V. poświęca dodatek „La Semaine économique“ sprawom Polski. Artykuły: „Perspectives commerciales polono - suisses“ (Modzelewski). „Les capitaux étrangers en Pologne“ (I. Mościcki). „L'Electrification de la Pologne et la Suisse“ (Dr. Ed. Cross). „L'Economie polonaise est-elle saine?“ (By).

*

L'Indépendance Roumaine, 29.IV. Art. wst. „Dix ans d'union de la Bessarabie à la Roumanie“. — „La Bessarabie sous la domination russe“. — „La Bessarabie économique“.

L'Indépendance Roumaine, 2.V. Cały numer poświęcony dziesięcioleciu złączenia Bessarabji z Rumunją. — 3.V. „La victoire du bon sens bourgeois“ (o wyborach we Francji).

